

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-08-

Nr. (1.1.3E-411) 10-

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ TEIKIMO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Ministerija) kartu su Nacionaliniu visuomenės sveikatos centru prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Centras) parengė ir pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 15, 15¹ ir 41 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 41¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo Nr. VIII-529 2, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo ir Kodekso papildymo 45¹ straipsniu įstatymo projektus (toliau – Įstatymų projektai) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 15, 15¹ ir 41 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 41¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo Nr. VIII-529 2, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo ir Kodekso papildymo 45¹ straipsniu įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektą, pakoreguotus pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2025-07-18 išvadoje Nr. NV-1642 ir Vyriausybės darbo tvarka pateiktas pastabas (toliau – Vyriausybės pastabos).

Įstatymų projektai įgyvendina Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 151 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, prioriteto – Visuomenės sveikatos priežiūros ir saugos gerinimas per sveikatos stiprinimą ir rizikos veiksnių prevenciją bendruomenėse – 3.3.10 papunktį „Apsaugoti gyvenamąją aplinką nuo kenksmingo kvapų poveikio ir peržiūrėti kvapų valdymo mechanizmą (kvapų stebėsenos ir laboratorinių tyrimų plėtos klausimus, visuomenės sveikatos saugos procedūras)“.

I. Sprendžiamos problemos	Centras, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 8 punkte nustatyta kompetencija, vykdo kvapų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose, įskaitant tai, kaip laikomasi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (toliau – TIPK) leidimuose ir taršos leidimuose Centro nustatytų sąlygų dėl kvapų valdymo (toliau – kvapų kontrolė). Vykdam kvapų kontrolę susiduriama su problemomis, kurios paskatino Įstatymų projektų rengimą:
---------------------------	---

	<p>1) Įmonės, kurios teisės aktų nustatyta tvarka privalo gauti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ ir 19² straipsniuose nurodytų TIPK leidimo ar taršos leidimo kvapų valdymo sąlygas, vadovaujantis minėtu įstatymu, privalo laikytis šių kvapų valdymo sąlygų (toliau – kvapų sąlygos), įskaitant jose nustatytų taršos šaltiniuose leistinių kvapo emisijų, tačiau teisės aktuose nėra reglamentuota, kad įmonės turi įsitikinti (stebėti), kaip jos laikosi kvapų sąlygų (leistinių kvapo emisijų). Centras, kvapų kontrolės metu nustato, kad nesilaikoma leidimuose nustatytų taršos šaltiniuose leistinių kvapo emisijų, kai jau yra gavęs visuomenės skundų dėl nepageidaujamų kvapų.</p> <p>Kvapų sąlygose leidžiamos kvapo emisijos nustatomos pagal principą, kad jų laikymasis užtikrina Lietuvos higienos normoje HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“, nustatytos kvapo koncentracijos ribinės vertės gyvenamosios aplinkos ore laikymąsi. Kai įmonės nevaldo informacijos apie realiomis veiklos sąlygomis išmetamus kvapus (kvapo emisijas), galimai neužkerta kelio aplinkos taršai kvapais, blogina gyvenimo gerovę, kelia neigiamą poveikį gyventojų sveikatai.</p> <p>2) Centrai kvapų kontrolės metu nustatę TIPK ar taršos leidimuose nustatytų kvapų sąlygų pažeidimus, leistinių kvapo emisijų viršijimus, Centras teisės aktais neturi įgaliojimų taikyti administracinių poveikio priemonių už šiuos nustatytus pažeidimus, todėl nepakanka priemonių tinkamai vykdyti valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje nustatyta, kad valstybinė visuomenės sveikatos saugos kontrolė – įgaliotų valstybės institucijų ir pareigūnų atliekami veiksmai ūkinės komercinės veiklos atitikties visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimams įvertinti bei administracinėms poveikio priemonėms taikyti), o tai neskatina ūkio subjektų taikyti kvapų prevencijos ar taršos mažinimo priemonių.</p> <p>3) Atsižvelgiant į kvapo koncentracijos gyvenamosios aplinkos ore nustatymo metodo specifiką (laboratoriniai tyrimai atliekami ne aplinkos ore, o ūkio subjektų taršos šaltiniuose, taršos šaltiniuose gauti kvapo tyrimų rezultatai modeliuojami ir kvapo koncentracija gyvenamosios aplinkos ore nustatoma skaičiavimo būdu), Centras, nagrinėdamas asmenų skundus dėl taršos kvapais, negali atlikti visų kvapų kontrolės procedūrų ir išnagrinėti asmenų skundų per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo numatytus terminus: jei ūkio subjektams nėra išduoti aplinkosauginiai leidimai (TIPK leidimas, taršos leidimas ar kt.), būtiną informaciją tyrimams taršos šaltiniuose atlikti Centras turi susirinkti pats: susipažinti su ūkio subjekte taikomomis technologijomis, identifikuoti taršos kvapais šaltinius, sudaryti tinkamą kvapų mėginių paėmimo taršos šaltiniuose planą, kuris atspindėtų skunde nurodytus, labiausiai tikėtinus, didžiausius kvapo sklaidimo momentus, gauti tam tikrus kvapo sklaidos modeliavimui reikalingus duomenis, oro mėginius taršos kvapais šaltiniuose paimti tinkamomis sąlygomis (dažniausiai šiltuoju metų periodu, nelyjant ir kt. meteorologinėmis sąlygomis, kai ūkinės veiklos taršos šaltiniai veikia,</p>
--	--

	<p>technologinio proceso etape, kai kvapai skleidžiami intensyviausiai) ir pan. Esant parengtam tyrimų planui, Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija (toliau – NVSPL) turi organizuoti kvapų tyrimus, atsižvelgiant į tyrimų plane nurodytas aplinkybes, o po to atlikti modeliavimą. Dėl šių aplinkybių tyrimų ir modeliavimo organizavimas bei vykdymas trunka žymiai ilgiau nei Viešojo administravimo įstatyme nustatyti skundų nagrinėjimo terminai.</p> <p>4) Atsižvelgiant į minėtą kvapų laboratorinių tyrimų specifiką, kvapų koncentracijos nustatymo tyrimai ir modeliavimas yra labai brangūs. NVSPL duomenimis, NVSPL 2020–2022 metais, vykdant kvapų kontrolę, kasmet vidutiniškai atliko 69 kvapų tyrimus, kurie kasmet vidutiniškai kainavo 16 580 eurų (be transporto išlaidų), sumodeliavo vidutiniškai po 11 objektų, tai sudarė 27 500 eurų kasmet (iš viso 44 080 eurų kasmet). Tiriant vieną objektą, iš jo vidutiniškai reikia paimti 7 kvapų mėginius taršos šaltiniuose, o po to juos sumodeliuoti, taigi, vieno objekto kvapų koncentracijos ištyrimas ir modeliavimas vidutiniškai kainuoja apie 4300 eurų. Daugėjant tiriamų skundų, daugėja atliekamų tyrimų ir modeliavimų. 2024 metais NVSPL atliktais kvapų tyrimų ir modeliavimų duomenimis, buvo atlikti 197 kvapų laboratorinių tyrimai, kurie kainavo 47 343 eurus (be transporto išlaidų), atlikta 18 kvapų modeliavimų, kurie kainavo 46 800 eurų (iš viso 94 143 eurus).</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Siūloma išplėsti Centro funkcijas kvapų valdymo procese (papildant vykdomo ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų kontrolę); numatyti kvapų kontrolės teisinį reglamentavimą – Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 15, 15¹ ir 41 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 41¹ straipsniu įstatymo projektu įtvirtinamos nuostatos, kad kvapų kontrolė vykdoma sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka; numatyti asmenų skundų dėl kvapų nagrinėjimo terminus; numatyti kvapų kontrolės metu atliekamų laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimų sąnaudų nustatymo metodiką ir jų apmokėjimą; numatyti įpareigojimą ūkio subjektams vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų, kai jiems TIPK leidime arba taršos leidime nustatoma sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų, o sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų TIPK leidime arba taršos leidime nustatoma, jeigu ūkio subjekto vykdoma ūkinė veikla atitinka sveikatos apsaugos ministro nustatytus kriterijus arba atsižvelgiant į pagrįstus gyventojų skundus dėl ūkio subjekto vykdomos veiklos metu skleidžiamų kvapų. Ūkio subjekto vykdomos ūkinės veiklos kriterijai, dėl kurių ūkio subjektas privalo vykdyti ūkio subjekto aplinkos monitoringą dėl kvapų, nustatomi pagal ūkinės veiklos rūšių ir (ar) atskirų technologinių procesų, taršos šaltinių vietos galimą neigiamą poveikį aplinkai dėl kvapų; siūloma nustatyti administracinę atsakomybę atsakingiems asmenims, kai ūkinės ar kitokios veiklos vykdytojas nesilaiko taršos ar TIPK leidime Centro nustatytų kvapų valdymo sąlygų, Centrai suteikiant įgaliojimus vykdyti administracinių nusižengimų teiseną už minimus pažeidimus. Pagal Vyriausybės pastabas taip pat atliekami kiti redakciniai ir tikslinamieji Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo, Aplinkos monitoringo įstatymo pakeitimai.</p>

III. Priemonių kaštai	Įstatymų projektų paketui įgyvendinti papildomų valstybės lėšų nereikės. Administracinės naštos ir pritaikymo prie reguliavimo išlaidos apskaičiuotos.
IV. Rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas sprendimo įgyvendinimas	Ūkio subjektų, vykdančių aplinkos monitoringą dėl kvapų, dalis. Vertinama kas metus, vertina Centras.
V. Nauda visuomenei	Tikimasi, kad pakeitimai prisidės prie oro kokybės gerinimo, pažeidimų prevencijos – aiškiau apibrėžtos pareigos, atsakomybės, sankcijos ūkio subjektus paskatins laikytis kvapų prevencijos, mažinimo ir kitų kvapų valdymo reikalavimų. Šiomis priemonėmis siekiama sumažinti kvapų taršą gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų aplinkos ore, o tai turės teigiamą poveikį visuomenės sveikatai. Pakeitimais kuriama nuosekli ir efektyvi kvapų kontrolės sistema, užtikrinanti gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimą, pakeitimai pagerins kvapų valdymą.

Įstatymų projektais nėra perkeliama ar įgyvendinama Europos Sąjungos teisės aktai.

Įstatymų projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Įstatymų projektai buvo skelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Įstatymų projektai buvo pateikti derinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai, Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos, Aplinkos apsaugos agentūrai, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos žemės ūkio rūmams, Lietuvos kaulių augintojų asociacijai, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijai, Lietuvos paukštininkystės asociacijai, Lietuvos pramoninkų konfederacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos chemijos pramonės įmonių asociacijai, Lietuvos žaliajam aljansui, Asociacijai „Investors' Forum“.

Įstatymų projektams išvadas pateikė: Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos pramoninkų konfederacija, Lietuvos žemės ūkio taryba, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai, Aplinkos apsaugos agentūra, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

Išvadas su pastabomis pateikė: Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos pramoninkų konfederacija, Lietuvos žemės ūkio taryba, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai.

Išvadas be pastabų pateikė: Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Aplinkos apsaugos agentūra, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

Ministerija kartu su Centru š. m. birželio 5 d. nuotoliniu būdu organizavo gautų pastabų aptarimą kartu su suinteresuotais ir pastabas teikusiais asmenimis. Prieš pasitarimą, išsami derinimo pažyma buvo pateikta pastabas teikusiems asmenimis darbo tvarka. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos darbo tvarka (el. paštu) informavo, kad koreguotiems Įstatymų projektams, pateiktiems argumentams pritaria, daugiau pastabų neturi. Minėtame pasitarime su suinteresuotais pastabas teikusiais asmenimis buvo išdiskutuoti kilę klausimai, pateikti paaiškinimai, esminių prieštaravimų dėl koreguotų Įstatymų projektų, pateiktų argumentų nebuvo. Ministerija kartu su Centru š. m. birželio 12 d., birželio 17 d. nuotoliniu būdu organizavo gautų pastabų aptarimą kartu su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir jai pavaldžių institucijų atstovais. Po pasitarimų buvo koreguotas Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo Nr. VIII-529 2, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir nuostatos darbo tvarka suderintos su Aplinkos ministerija. Taip pat naujai paskaičiuotos ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos (jos sumažėjo lyginant su anksčiau skaičiuotomis, iš skaičiavimų išėmus toliau minimas nuostatas), pasikeitus po minėtų pasitarimų su Aplinkos ministerija ir jos institucijų ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų nuostatoms, kad ūkinės veiklos sąlygų, lemiančių kvapų išsiskyrimą į aplinką, stebėsena nėra aplinkos monitoringo objektas, o TIPK ar taršos leidimuose nustatytų kvapų valdymo sąlygų (t. y. ūkinės veiklos sąlygų, lemiančių kvapų išsiskyrimą į aplinką) stebėsena, ką buvo planuojama nustatyti projekte, gali būti vykdoma ir dabar kaip TIPK ar taršos leidimuose nustatytų veiklos sąlygų savikontrolė, tam papildomo reglamentavimo nereikia. Tokie minėto projekto pakeitimai neturės įtakos ūkio subjektų nustatomiems įpareigojimams.

Vyriausybės pastabos įvertintos, į daugelį jų atsižvelgta, koreguoti Įstatymų projektai, Vyriausybės nutarimo projektas, papildyti lydimieji dokumentai, patikslinti ir su Ekonomikos ir inovacijų ministerija suderinti prisitaikymo naštos verslui skaičiavimai. Koreguoti Įstatymų projektai darbo tvarka suderinti su Vyriausybės kanceliarijos atstovais, su suinteresuotomis ministerijomis (Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija nepateikė pozicijos).

Paaiškinimai ir argumentai į pastabas, į kurias atsižvelgta iš dalies ar neatsižvelgta, pateikti pridedamoje derinimo pažymoje.

Įstatymų projektų iniciatorius ir teikėjas – Ministerija. Įstatymų projektų tiesioginis rengėjas – Centras (Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyriaus vyriausioji specialistė Laura Norkutė, tel. +370 5 264 9676, el. p. laura.norkute@nvsc.lt, Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyriaus vedėja Ingrida Skridailienė, tel. +370 5 264 9676, el. p. ingrida.skridailiene@nvsc.lt, Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyriaus patarėja Elena Veligoraitė-Juknienė, tel. +370 5 264 9676, el. p. elena.veligoraite@nvsc.lt, Visuomenės sveikatos saugos skyriaus vedėja Irena Taraškevičienė, tel. +370 5 264 9676, el. p. irena.taraskeviciene@nvsc.lt, Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus vedėja Kristina Baltrušaitienė, tel. +370 5 264 9676, el. p. kristina.baltrusaitiene@nvsc.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 15, 15¹ ir 41 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 41¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo Nr. VIII-529 2, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589

straipsnio pakeitimo ir Kodekso papildymo 45¹ straipsniu įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

2. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 15, 15¹ ir 41 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 41¹ straipsniu įstatymo projektas, 2 lapai.

3. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 15, 15¹ ir 41 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 41¹ straipsniu įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.

4. Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo Nr. VIII-529 2, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, 2 lapai.

5. Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo Nr. VIII-529 2, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 3 lapai.

6. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo ir Kodekso papildymo 45¹ straipsniu įstatymo projektas, 2 lapai.

7. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo ir Kodekso papildymo 45¹ straipsniu įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.

8. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 12 lapų.

9. Derinimo pažyma, 17 lapų.

10. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

11. Administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų skaičiavimai.xlsx

12. Derinimo raštai, 28 lapai.

13. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvada, 3 lapai.

Laikiniai einanti sveikatos apsaugos ministro pareigas

Marija Jakubauskienė